หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น

ชื่อและนามสกุล นางอาภรณ์ ยืนนาน

แขนงวิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ภัสสรศิริ

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ภัสสรศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประดินันท์ อุปรมัย)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่ 17 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2550

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น

ผู้ศึกษา นางอาภรณ์ ยืนนาน **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ภัสสรศิริ **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม และ (2) บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นจำแนกรายด้าน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ (1) ครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 27 โรงเรียน รวม 27 คน และ (2) ครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้น ม.1- ม. 3) ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 1 คน ได้ 27 คน รวมทั้งหมด 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของธารี กอเด็ม มีค่าความเที่ยง .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) โดยภาพรวมบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (2) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทด้านการวางแผน การให้แรงกระตุ้น และด้านการประสานงานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

คำสำคัญ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารงานแนะแนว โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ภัสสรศิริ ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประดินันท์ อุปรมัย ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ ให้กำลังใจในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และขอขอบคุณอาจารย์ธารี กอเด็ม ที่ได้นำแบบสอบถามมาเป็นเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งครูแนะแนว และครูประจำชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู ที่ได้กรุณาเก็บรวบรวมแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกให้ ขอขอบคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความรู้ ให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ตลอดมา ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้อีกหลายท่านที่ข้าพเจ้ามิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณความดีและคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้สนใจในงานวิจัยฉบับนี้

อาภรณ์ ยืนนาน

พฤศจิกายน 2550

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 45

สรุปการวิจัย 45

อภิปรายผล 48

ข้อเสนอแนะ 50

บรรณานุกรม 53

ภาคผนวก 57

ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย 58

ข แบบสอบถาม 61

ค ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 70

ประวัติผู้ศึกษา 72

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญตาราง ..... ช

สารบัญภาพ ..... ฌ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์การวิจัย 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 4

นิยามศัพท์เฉพาะ 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว 6

แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว 8

การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน 15

การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 19

ผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทในการบริหารงานแนะแนว 23

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 29

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 32

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 32

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 33

การเก็บรวบรวมข้อมูล 34

การวิเคราะห์ข้อมูล 34

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 35

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 35

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา 38

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 45
สรุปการวิจัย 45
อภิปรายผล 48
ข้อเสนอแนะ 50
บรรณานุกรม 52
ภาคผนวก 56
ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย 57
ข แบบสอบถาม 60
ค ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 69
ประวัติผู้ศึกษา 71

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 แผนปฏิบัติงานแนะแนว 25

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 32

ตารางที่ 4.1 จำนวนค่าร้อยละของครูแนะแนวและครูประจำชั้นที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง 37

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวโดยภาพรวม 39

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการวางแผน 40

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการจัดสรรทรัพยากร 41

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการให้แรงกระตุ้น 42

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการประสานงาน 43

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการประเมินผล 44

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 3
ภาพที่ 2.1 ภาระงานในการแนะแนว 12
ภาพที่ 2.2 การบริหารแบบเน้นคุณภาพโดยใช้วงล้อเดมมิ่ง 16
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างองค์กรแนะแนวและบทบาทหน้าที่ 26
ภาพที่ 2.4 กระบวนการทำงานเชิงระบบ 27
ภาพที่ 2.5 บทสรุป : บทบาทผู้บริหารกับงานแนะแนว 28

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตคนไทย ทำให้สภาพความเป็นอยู่ สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจทำให้ความผูกพันใกล้ชิดในครอบครัวลดลง กระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติทำให้ค่านิยม ความเชื่อของนักเรียน เบี่ยงเบนออกจากเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดีงามและคุณค่าชีวิตแบบไทยเดิม มาติดกับกระแสนิยมและบริโภคนิยม มีความหย่อนยานในศีลธรรมและจริยธรรม เกิดปัญหาปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549:4) จำเป็นต้องได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาให้สามารถปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรู้เท่าทัน ปลอดภัย และมีความสุข

การแนะแนวเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงและ สร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจให้กับบุคคลในทุกช่วงวัยของชีวิต ให้มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดีขึ้นได้ โดยใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา

งานแนะแนวเป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน มีพื้นฐานการศึกษาและครอบครัวที่แตกต่างกันไป นักเรียนย่อมมีปัญหาในด้านการปรับตัว จึงมีอุปสรรคต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ฉะนั้นงานแนะแนวจึงมีโอกาสช่วยเหลือนักเรียนได้มาก ไม่ว่าการแนะแนวการศึกษาหรือแนะแนวการประกอบอาชีพ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงเป็นนักเรียนที่อยู่ในฐานะที่สมควรได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษ

แนะแนวเป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุดงานหนึ่ง โรงเรียนจึงต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งงานแนะแนวจะประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ผู้บริหารโรงเรียน ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่ง ในฐานะที่ผู้บริหารมีอำนาจ งานแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนานักเรียนเหล่านี้ให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน และมีความสุขกาย สุขใจ เมื่องานในการตัดสินใจและสั่งการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงาน ฉะนั้น ผู้บริหารจึงมีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จของงาน (กรมวิชาการ 2546:38) อาจกล่าวได้ว่า งานแนะแนวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ และสนับสนุนงานแนะแนวอย่างเต็มที่แล้วงานแนะแนวก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เนื่องมาจากงานแนะแนวยังมีข้อจำกัดหลายประการที่จะต้องพัฒนา เช่น 1) ขาดการวางแผนและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2) ขาดบุคลากรด้านงานแนะแนวที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยตรงและมีประสิทธิภาพ 3) ขาดการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ 4) นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นนักเรียนที่มีปัญหา และมีความต้องการที่หลากหลาย ตลอดจนการบริหารงานแนะแนวยังมีปัญหาและอุปสรรคมากจึงไม่สามารถที่จะดำเนินงานแนะแนวให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้โดยแท้จริง ดังนั้นในเรื่องของงานแนะแนว การดำเนินงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวเพียงใด เพื่อจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม

2.2 เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น จำแนกรายด้าน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยยึดแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามกระบวนการการบริหารงานของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา กรอบแนวคิดดังกล่าวแสดงไว้ ดังภาพที่ 1.1

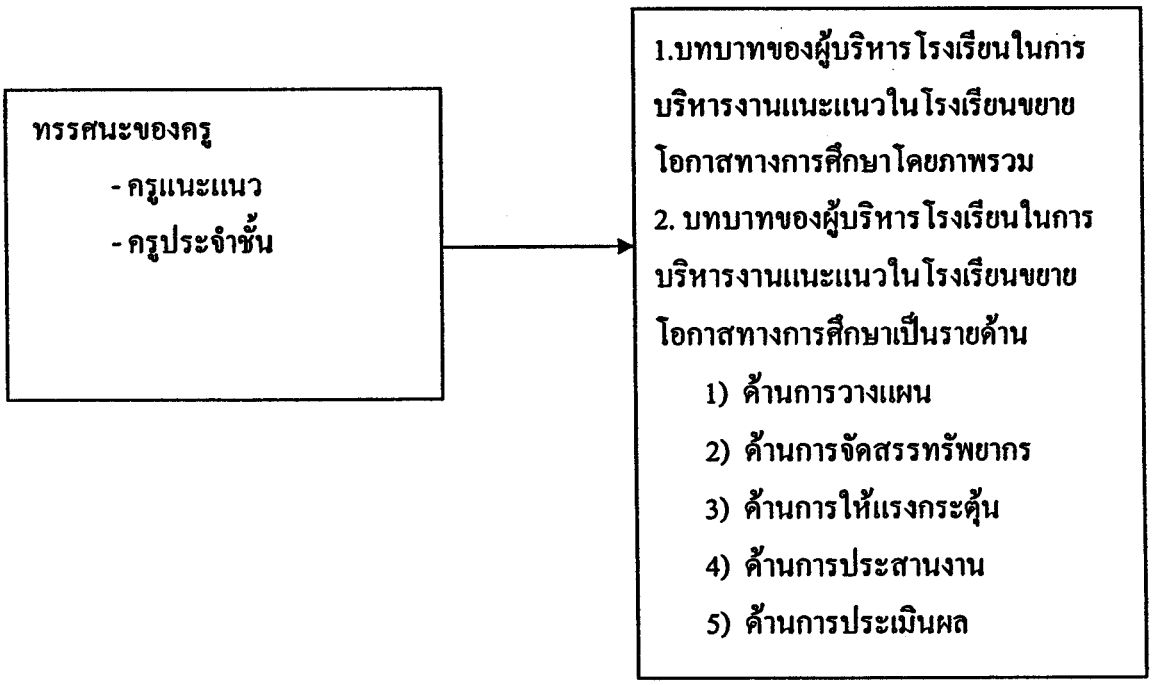

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น โดยศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators : AASA)

4.2 การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้นในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 54 คน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

5.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.3 บทบาทในการบริหารงานแนะแนว ยึดแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามกระบวนการการบริหารงานของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators) หรือ AASA ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

5.4 งานแนะแนว หมายถึง งานแนะแนวทั้ง 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผล โดยจัดให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือด้านการเรียนหรือด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

5.5 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5.6 ครูแนะแนว ได้แก่ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีครูแนะแนว 1 คน

5.7 ครูประจำชั้น ได้แก่ครูที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ปกครอง และให้การแนะแนวนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ในแต่ละโรงเรียน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้น ดังนั้น ผลการวิจัยจะเกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และครูประจำชั้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่จะนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานแนะแนว ดังต่อไปนี้

7.1 ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 สามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนและให้การสนับสนุนช่วยเหลือการจัดงานแนะแนว และการแสดงบทบาทในการบริหารงานเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ และการเสริมแรงให้แก่ครูแนะแนว และครูประจำชั้นในการปฏิบัติงานแนะแนวต่อไป

7.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของงานแนะแนวในสถานศึกษาและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.3 ผู้ที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหรือปรับปรุงงาน แนะแนวให้ดีขึ้นต่อไป

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว
3. การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน
4. การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
5. ผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทในการบริหารงานแนะแนว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวที่สำคัญได้แก่ ความหมายของการบริหารงานแนะแนวขอบข่ายของการบริหารงานแนะแนว วัตถุประสงค์ของการบริหารงานแนะแนว และโครงสร้างของการบริหารงานแนะแนว

1.1 ความหมายของการบริหารงานแนะแนว

โกศล มีคุณ (2546 :133) การบริหาร หมายถึง การดำเนินการ หรือจัดการ ดังนั้น การบริหารงานแนะแนวจึงหมายถึงการดำเนินการหรือจัดการแนะแนว

งานแนะแนวบริหารโดยคณะบุคคลหรือบุคคลโดยอาจมีการตั้งหน่วยงานรองรับเรียกว่าศูนย์แนะแนว ฝ่ายแนะแนว หรืองานแนะแนว เรียกเป็นกลาง ๆ ว่า “หน่วยงานแนะแนว”

1.2 ขอบข่ายของการบริหารงานแนะแนว

งานแนะแนวมีความครอบคลุม 3 งาน คือ งานบริหารธุรการ งานบริหารบริการ และงานบริหารวิชาการ

งานบริหารธุรการ หมายถึง การบริหารจัดการงานในสำนักงานของศูนย์ หรือหน่วยงานแนะแนว เช่น งานจัดซื้อ จัดหา งานพัสดุ งานติดต่อประสาน งานออกหนังสือจัดระบบจัดเก็บเอกสาร งานจัดทำบัญชี การเงิน และจัดทำงบประมาณ เป็นต้น

งานบริหารบริการ คือการดำเนินการให้การจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ อันได้แก่ บริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามประเมินผล

งานบริหารวิชาการ อาจพิจารณาเป็น 2 ด้าน ด้านแรกคือ การดำเนินการเพื่อให้มีการผลิต สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น มีการทำวิจัย มีการสร้างเครื่องมือ กิจกรรมเพื่อการแนะแนว มีการเขียนบทความ เอกสาร ตำรา ฯลฯ และในอีกด้านหนึ่งก็คือ การดำเนินงานเพื่อให้มีการใช้ผลงาน หรือองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในงานแนะแนว

1.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานแนะแนว

อาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานแนะแนวก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างน้อย 3 ประการ คือ เพื่อให้การใช้ทรัพยากร (Resources) เป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน(Process)และเพื่อให้เกิดประสิทธิผล(ให้ได้ผลงาน) ประสิทธิภาพในงานมากที่สุด(Product) ซึ่งอาจเรียกชื่อย่อว่า RePP ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1.3.1 เพื่อให้การใช้ทรัพยากร (Resources) เป็นไปอย่างเหมาะสม งานแนะแนวเป็นงานที่มีหลายภารกิจ ต้องใช้ทรัพยากรหลายประเภท บางประเภทอาจต้องใช้มาก และต้องได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรที่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ และเงิน เป็นต้น การบริหารจัดการที่ดี จะช่วยให้มีการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด แต่ถ้าการบริหารจัดการไม่ดีอาจเกิดการสิ้นเปลือง สูญเปล่า เป็นการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า

1.3.2 เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน (Process) งานที่หลากหลาย และเกี่ยวข้องกับบุคคล หลายฝ่าย หลายระดับ หากมีการจัดระบบที่ดี มีขั้นตอนที่เหมาะสม จะทำให้เกิดการเลื่อนไหล รวดเร็วและเรียบร้อย การบริหารจัดการที่ดีจะช่วยจัดระบบและขั้นตอนการทำงานแนะแนวที่เหมาะสมได้

1.3.3 เพื่อให้เกิดประสิทธิผล (ให้ได้ผลงาน) ประสิทธิภาพในงานมากที่สุด (Product) ประสิทธิผลในงานกล่าวอย่างง่ายได้ว่า งานได้ผลตามวัตถุประสงค์ ส่วนประสิทธิภาพในงานอาจกล่าวได้ว่า เป็นงานที่เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุน (ทรัพยากร) ไป การบริหารจัดการแนะแนวที่ดี จะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม ช่วยให้การทำงานเป็นระบบ เป็น

ขั้นตอน และในที่สุดก็จะส่งผลที่ดีถึงประสิทธิผล ประสิทธิภาพของงาน คืองานบรรลุเป้าหมาย ได้ผลคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ได้ลงทุนไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานที่สำคัญที่สุดงานหนึ่งในโรงเรียน เพราะเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤติ วางแผนศึกษาต่อ และการพัฒนาตนสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การที่บุคคลเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่พึงได้รับจากการปฏิบัติงานแนะแนว จะช่วยให้เกิดจิตสำนึก ความศรัทธาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้การปฏิบัติงานแนะแนวจะได้ผลนั้นทุกคนต้องมีส่วนร่วม โดยผู้ปฏิบัติงานจะต้องเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

การปฏิบัติงานแนะแนวจะมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป็นผลดีต่อการพัฒนาคนและพัฒนาชาติอย่างแท้จริงได้นั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน ผู้รับบริการ และสถานการณ์รอบข้าง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดให้งานแนะแนว เป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีเจตคติ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ สามารถบริหารจัดการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

2.1 ความหมายของการแนะแนว

สายสุดา สาสุนทรา (2541:12) ได้สรุปว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเต็มที่ในทุกด้าน คือ เข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจ และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ประสบความสำเร็จในชีวิต

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2542:8) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียน ได้รู้จักตนเอง ตามสภาพความเป็นจริง สามารถวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัดสินใจด้วยตนเองได้ทั้งด้านการศึกษา การ

ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เผชิญอยู่ ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

กรมวิชาการ (2545: 6) ได้สรุปว่า การแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนจะต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

จากความหมายของการแนะแนวดังกล่าวพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความสำคัญและความจำเป็นของการแนะแนว

กรมวิชาการ (2546 : 25-26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

2.2.2 สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

2.2.3 เสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.2.4 เสริมสร้างค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรม และจริยธรรม

2.2.5 เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

2.2.6 จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่ม เป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้

2.2.7 จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.8 เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

2.2.9 วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น

2.2.10 สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง

โกศล มีคุณ (2544: 14-15) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการแนะแนว ที่มีต่อบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการแนะแนว ได้แก่ ผู้รับบริการแนะแนว ครอบครัวของผู้รับบริการ สถาบันการศึกษา หรือองค์กร บุคคลอื่น ๆ ที่ผู้รับบริการแนะแนวเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งอาจมีประเด็นความสำคัญที่การแนะแนวมีต่อแต่ละฝ่าย ได้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ผู้รับบริการ แนะแนวเป็นกลุ่มที่ได้รับผลโดยตรงจากการแนะแนวเพราะการแนะแนวจัดขึ้นก็เพื่อให้การพัฒนาส่งเสริมหรือช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ งานแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้รับบริการในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1.1 ได้รับการส่งเสริมพัฒนาที่เหมาะสม การแนะแนวที่มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอจะสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมาย ได้ทั้งพัฒนาทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันทำให้เกิดความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน การเตรียมตัวสู่อาชีพหรือการประกอบอาชีพ และการปรับตัวทางสังคม (ส่วนตัวและสังคม) ที่เหมาะสมกับวัยและสถานภาพ

1.2 ได้รับการป้องกันผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต เช่น ป้องกันปัญหาทางการเรียน การปรับตัวกับเพื่อนในเด็กเล็ก การป้องกันปัญหาทางเพศ ปัญหายาเสพติดในวัยรุ่น ป้องกันปัญหาครอบครัว ปัญหาการปรับตัวในการทำงานสำหรับผู้ใหญ่ หรือกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า ป้องกันผลเสียที่จะเกิดแก่ผู้รับบริการในด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัว และสังคม โดยพิจารณาความเหมาะสมกับวัยและสถานภาพ

1.3 ได้รับการแก้ไข/ช่วยเหลือ กรณีที่ผู้รับบริการเกิดปัญหาขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา อาชีพ หรือส่วนตัว สังคม การแนะแนวจะมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือโดยเน้นให้ผู้พบปัญหาได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ได้พบกับทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ได้คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสำหรับตนเอง

2. ความสำคัญต่อครอบครัว ในที่นี้หมายถึงความสำคัญต่อครอบครัว ของผู้รับบริการแนะแนว บริการแนะแนวมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยเสริมและสานต่องานครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนเบื้องต้นเป็นหน้าที่ของครอบครัว แต่เมื่อเด็กเยาวชนไปโรงเรียนหรือสถาบัน เขาจะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมโดยผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และบทบาทดังกล่าว ก็คือของฝ่ายแนะแนวนั่นเอง

2.2 ช่วยให้ครอบครัวได้รับความสุข ความพอใจ เพราะการแนะแนวจะมีส่วนช่วยให้บุคคลมีพัฒนาการที่ดี สามารถเผชิญกับปัญหาและปรับตัวได้

2.3 ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในครอบครัว ถ้าเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาดีจากฝ่ายแนะแนวเขาจะเป็นศูนย์กลางที่สร้างความเข้าใจกันของครอบครัว หรือแม้แต่ผู้อยู่ในวัยผู้ใหญ่หากได้รับการแนะแนวที่เหมาะสมก็จะช่วยสร้างความเข้าใจในครอบครัวได้ดี

2.4 ช่วยให้ครอบครัวได้ทราบข้อมูล ช่วยให้เด็กเข้าใจ เยาวชน หรือบุคคล อันจะทำให้สามารถประสานงานกับฝ่ายแนะแนวเพื่อช่วยเหลือผู้รับบริการได้

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษา หรือองค์กร(ของผู้รับบริการ)

3.1 การแนะแนวเป็นกลไกของสถานศึกษา องค์กร ในการส่งเสริมพัฒนาป้องกัน และช่วยเหลือให้สมาชิกแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3.2 ช่วยลดปัญหาและความขัดแย้งในสถานศึกษา หรือองค์กร เนื่องจากสมาชิกมีวุฒิภาวะที่ดี มีปัญหาด้านต่าง ๆ น้อยลง

3.3 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา หรือองค์กรในการพัฒนาสมาชิกหรือบุคลากร เพราะสมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมมีผลงานดี

ดังนั้น จะเห็นว่าการแนะแนวในโรงเรียนมีความจำเป็น และสำคัญต่อนักเรียนอย่างยิ่ง เพราะเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในระดับต้น ๆ อันจะมีผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ดำเนินชีวิตของตนได้อย่างสงบสุข

2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการแนะแนวในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 9) ได้กล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมให้เป็นไปด้วยดี ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นของชีวิตเพื่อมิให้พัฒนาการของนักเรียนหยุดชะงัก

2. สร้างเสริมและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้เปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. ช่วยเหลือ ดูแลนักเรียนให้เรียนรู้สมรรถภาพของตนเอง มองเห็นคุณค่าความสำคัญของตนเอง มองเห็นชีวิตในอนาคต รู้และปฏิบัติตนอย่างชาญฉลาด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ขอบข่ายและภารกิจของงานแนะแนวในโรงเรียน

กรมวิชาการ (2546 :25) ได้กำหนดขอบข่ายของงานแนะแนวไว้ ดังนี้ การแนะแนวมีขอบข่ายสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหา และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการ และทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้โลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดี และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ ตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและ สนใจ

3. การจัดกิจกรรมด้านส่วนตัว และสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ภาระงานในการแนะแนว กรมวิชาการ(2545: 6) ได้กล่าวถึงภาระงานในการแนะแนวว่าประกอบด้วยงาน 5 งานหลัก ดังภาพต่อไปนี้

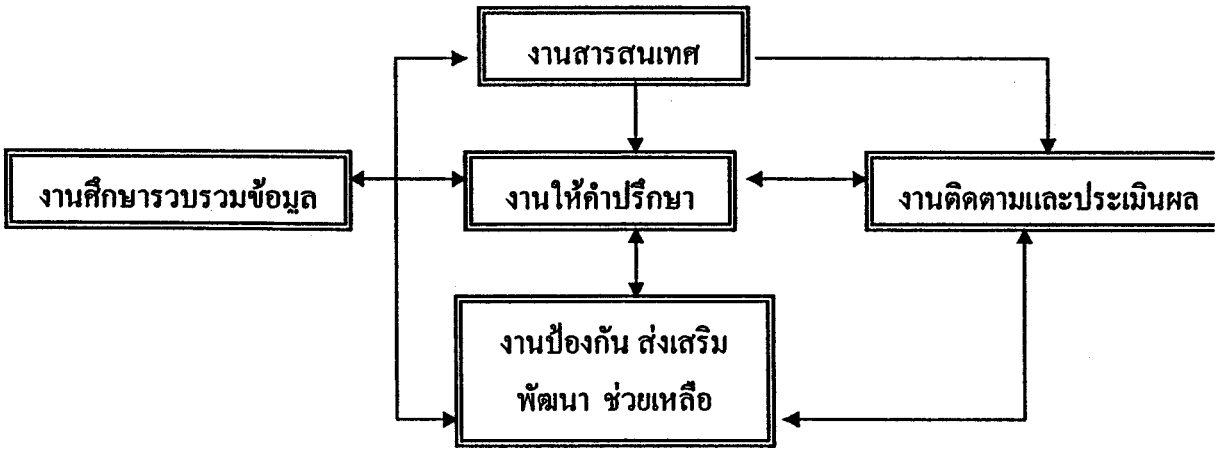

ภาพที่ 2.1 ภาระงานในการแนะแนว

งานศึกษารวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นการสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ การเขียนอัตชีวประวัติ สังคมมิติ การเยี่ยมบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียนพฤติการณ์ ระเบียนสะสม สมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ต้องการอะไร และควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะใด

งานสารสนเทศ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ วัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรม สุขภาพ โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย จัดป้ายนิเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือให้อ่าน ทัศนศึกษา การใช้สื่อภาพยนตร์ วีดีทัศน์ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยมีความจำเป็นมากในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และป้องกันความล้มเหลวได้อย่างมาก

งานให้คำปรึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา ด้านงานอาชีพ ด้านชีวิตและสังคมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนอยู่ที่ตรงไหน ควรจะแก้ไขตนเองอย่างไร การแก้ไขนั้นมีกี่ทาง และควรเลือกทางใดจึงจะเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด พร้อมทั้งเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

งานป้องกัน ส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ เป็นการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการช่วยเหลือตามสมควรแก่กรณี เช่น กิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มคน รวมทั้งการจัดทุนการศึกษา อาหารกลางวัน หรือการหางานพิเศษ

งานติดตามและประเมินผล เป็นการติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน การติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 งาน คือ

1. งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคน ให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงานอื่น ๆ ของโรงเรียน

2. งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลที่ได้จากการดำเนินโครงการแนะแนวว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ได้ผลหรือไม่ ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร และควรขยายผลต่อไปหรือไม่

2.4 ประโยชน์ของการแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเพื่อที่จะได้นำเอาข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณา ช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้ถึงขีดสุด งานแนะแนวมีประโยชน์มาก ดังที่ สถิต วงศ์สวรรค์ (2531:60) ได้กล่าวไว้ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตัวนักเรียน คือ ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ปรับตัวได้ดีตลอดจนสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป

2. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง คือ ช่วยผู้ให้ปกครองได้รู้จักและเข้าใจบุตรหลานของตนดีขึ้น รู้และยอมรับข้อจำกัดของบุตรหลาน ให้โอกาสและเห็นลู่ทางในการศึกษาต่อหรือแนวทางในการประกอบอาชีพได้อย่างกว้างขวางพอที่จะช่วยเป็นแนวทางให้บุตรหลานของตนตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

3. ประโยชน์ต่อครูและโรงเรียน คือช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน การปกครอง การจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2.5 หลักในการจัดงานแนะแนวในโรงเรียน

การดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ในการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยหลักการดำเนินงานที่เหมาะสมดังที่ ประหยัด ทองมาก(2533:357-358) กรมวิชาการ (2546:24-25) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนไว้สอดคล้องกัน คือ ควรจัดหลายบริการเพื่อสนองความ ความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจ ให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ด้วยการปฏิบัติจนเกิดทักษะหรือการเรียนรู้ มีความมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ควรจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประสานงานและร่วมมือกับบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ควรทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน ควรจัดบริการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ควรกำหนดขอบข่ายที่แน่นอน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน

สรุป การศึกษากับงานแนะแนวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะงานแนะแนวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้การศึกษาบรรลุเป้าหมาย งานแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ถ้าหากขาดด้านใดด้านหนึ่งไป เนื่องจากบุคลากร

ผู้รับผิดชอบในหน้าที่ขาดคุณสมบัติหรือไม่ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันแล้ว ผลเสียที่เกิดขึ้นย่อมตกแก่ผลผลิตของวงการศึกษา นั่นคือ ตัวนักเรียน เพราะงานแนะแนวมีบทบาทสำคัญ
ดังที่ สำลี รักสุทธิ (2546:57) กล่าวไว้ คือ

ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach)
ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach)
ส่งเสริมและพัฒนาบุคคล (Developmental Approach)

3. การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

กรมวิชาการ (2545:21-25) การบริหารจัดการแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคน ทุกฝ่ายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากทุกปัญหาของผู้เรียนล้วนมีสาเหตุและไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด แต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำ หากไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีอาจเกิดปัญหาและลุกลามจนยากต่อการแก้ไขในที่สุด ดังนั้นการบริหารจัดการแนะแนวจึงควรดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน (Plan) มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแนะแนว เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล สภาพความต้องการของผู้เรียน สภาพปัญหา นโยบายการ จัดการศึกษา แผนพัฒนาการแนะแนว ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) และสภาพความพร้อมของสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ

3.2 การปฏิบัติตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

3.3 การกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check) มีการติดตามและประเมินผลเพื่อตรวจสอบและทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา

3.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการแนะแนวในทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

โกศล มีคุณ (2546:151-153) กระบวนการบริหารงานแนะแนวแบบเน้นคุณภาพที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และน่าจะนำไปใช้กับการบริหารงานแนะแนวได้ดี คือ วงล้อเดมมิ่ง (Demming's Wheel)

กระบวนการบริหารที่ใช้วงล้อของเดมมิ่ง หรือวงจร PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการลงมือแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นกระบวนการบริหารที่เป็นวงจร และเป็นวงจรที่มีการพัฒนาคุณภาพอยู่ตลอดเวลา

ดังภาพที่ 2.2 กระบวนการการบริหารโดยวงจร PDCA หรือวงจรเดมมิ่ง นี้อาจนำมาใช้ในการบริหารงานแนะแนวได้ดังนี้

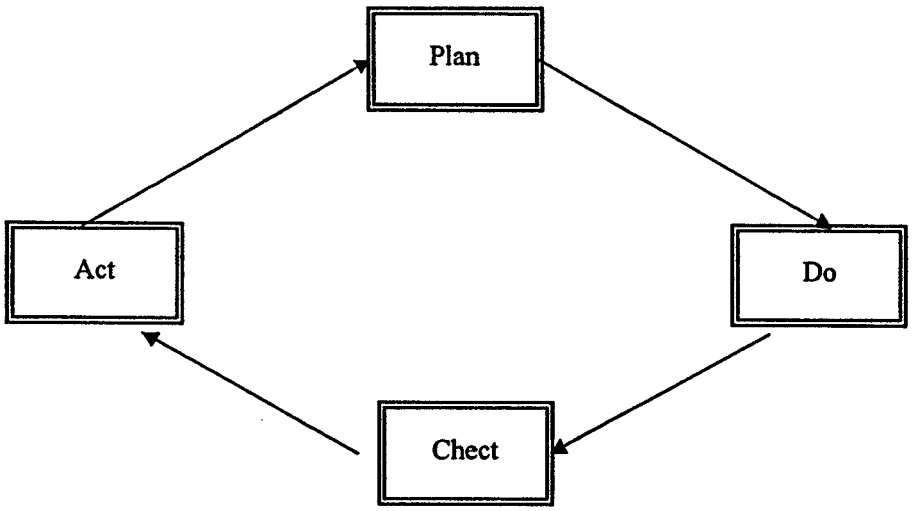

ภาพที่ 2.2 การบริหารแบบเน้นคุณภาพโดยใช้วงล้อเดมมิ่ง

การวางแผน (Plan) การบริหารแบบวงล้อเดมมิ่งนี้ ถือว่าการวางแผนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าวางแผนดี การดำเนินการขั้นต่อ ๆ ไป (Do-Check-Act) ก็ทำให้สอดคล้องได้ไม่ยาก ในขั้นวางแผนนี้สิ่งที่ต้องพิจารณาหาคำอธิบาย หรือระบุให้ชัดเจนมีอยู่ 7 ประการ คือ

1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม -- เรากำลังทำอะไร

2) การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย -- กลุ่มเป้าหมายเป็นใครคาดหวังอย่างไร

3) การวิเคราะห์ SWOT และองค์ประกอบ -- อะไรเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ

4) แผนกลยุทธ์(แผนระยะยาวและแผนปฏิบัติการ) -- จะประสบความสำเร็จได้อย่างไร

5) แผนการพัฒนาคุณภาพ -- จะก้าวสู่คุณภาพได้อย่างไร

6) ค่าคุณภาพ -- ค่าคุณภาพจะเป็นอย่างไร

7) ประเมินผล และข้อมูลย้อนกลับ -- จะรู้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จ

การลงมือทำ(Do) เป็นการนำแผนที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 7 ประเด็นไปปฏิบัติ โดยผู้นำไปปฏิบัติต้องมีการเตรียมการที่ดี

การตรวจสอบหรือประเมิน(Check) การตรวจสอบจะทำให้ได้ทราบว่า การดำเนินงานตามแผนเป็นอย่างไร มีความราบรื่นเพียงใด มีปัญหาอะไรบ้าง และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด

การลงมือแก้ไขและปรับปรุง(Action) ในขั้นนี้ คือการนำผลจากการการประเมินมาพิจารณาหาสาเหตุข้อบกพร่อง แสวงหาวิธีการเพื่อการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น

การบริหารงานแนะแนว ถ้าผู้บริหารมีความพร้อมและยอมทุ่มเทให้กับการวางแผน (Plan) เพื่อให้ได้แผนที่มีคุณภาพ ลงมือปฏิบัติ ตามแผนด้วยความพร้อมและอย่างจริงจัง โดยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมคุ้มค่า มีการตรวจสอบประเมิน ยอมรับผลการประเมิน และลงมือแก้ไขปรับปรุง อย่างครบวงจรเช่นนี้ เชื่อว่าผลการบริหารจะมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพอย่างแน่นอน และถ้าใช้วงจรเดมมิ่งอย่างต่อเนื่อง (ครบแล้วเริ่มใหม่ไปเรื่อย ๆ) การบริหารที่เน้นคุณภาพก็จะได้ผล คือมีคุณภาพอย่างแน่นอน

การดำเนินการแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากการกำหนดภารกิจของงานให้สนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน และมีระบบการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมแล้ว การจัดการด้านบุคลากรนับว่ามีส่วนสำคัญยิ่ง ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการแนะแนว ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

1. เวลาในการปฏิบัติงาน

การแนะแนวเป็นการป้องกัน ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนทุก ๆ ด้านเป็นงานที่เกิดขึ้นได้ทุกขณะ ตามสภาพความต้องการและปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการดำเนินงานแนะแนวสามารถทำได้หลากหลายวิธีการ ไม่มีรูปแบบตายตัว นับตั้งแต่การให้บริการในลักษณะต่าง ๆ การรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ฯลฯ ภารกิจเหล่านี้ถือว่าเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน สามารถส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นรายกรณี จึงควรนับเวลาการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นเวลาปฏิบัติงานเช่นเดียวกับการปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ แต่จะนับเวลาปฏิบัติงานเป็นครั้งหรืออย่างไรนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การประสานความร่วมมือกับบุคลากรภายในสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญแก่บุคลากรทุกกลุ่มทุกฝ่าย โดยให้ร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน และจัดประชุมชี้แจงบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการแนะแนว ตลอดจนร่วมประชุมระดมความคิดและปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นระยะ เพื่อประสานความร่วมมือ และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

2.2 การประสานความร่วมมือกับบุคลากรภายนอกสถานศึกษา

บุคลากรภายนอกสถานศึกษา ที่มีบทบาทต่อการแนะแนว ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ จำเป็นที่สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารหรือเชิญประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการแนะแนว รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนการแนะแนวของสถานศึกษา ตลอดจนยอมรับในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ และให้ความร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ งาน กิจกรรม หรือโครงการของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ

2.3 การสร้างขวัญและกำลังใจ

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้การสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย หรือประกาศเกียรติคุณบุคลากรผู้ปฏิบัติงานดีเด่นหรือประสบความสำเร็จ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและประสบการณ์ด้านจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารจัดการแนะแนวของสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ย่อมเป็นไปตามสภาพของผู้เรียน สภาพปัญหา นโยบายการจัดการศึกษาและศักยภาพความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งต้องการมีการบริหารจัดการอย่างมีหลัก มีระบบ เป็นขั้นตอน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และที่สำคัญในการบริหารจัดการ คือ การมีแผนงานหรือแผนปฏิบัติการทั้งด้านเนื้อหาสาระ และเทคนิคกระบวนการอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถสนองความต้องการและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน มีการมอบหมายให้ครูทุกคนรับผิดชอบปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการพัฒนาบุคคลากรด้านวิชาการและเทคนิควิธีการ รวมทั้งการกำหนดหลักการหรือสร้างระบบการดูแลความก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4. การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารที่เหมาะสมและจะต้องทำอย่างระมัดระวัง จึงจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ความต้องการด้วยความเฉลียวฉลาด และการตัดสินใจที่รอบคอบ จึงจะทำให้งานแนะแนวดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหมายถึง โรงเรียนที่ดำเนินการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้แก่เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในท้องถิ่นที่ห่างไกล เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาในระบบโรงเรียน ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนการสอนเป็นกรณีพิเศษ หลักการสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษา คือการให้โอกาสนักเรียนได้เรียนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ไม่ต้องซื้อหนังสือเรียน เพราะได้รับการสนับสนุนจากทางราชการให้งบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้นักเรียนยืมเรียน

4.1 สภาพและปัญหางานแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

มสธ. (การสัมมนาทางการแนะแนว , 2545: 98) การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามักจะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ดังที่ เชิดชู กาหวงศ์ (2539:7-8) กล่าวไว้ คือ

1. ปัญหาเกิดจากครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่จะมีอัตรากำลังครูน้อยจึง จำเป็นต้องใช้ความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยไม่คำนึงถึงวุฒิทางการศึกษามากนัก เพราะครูที่สอนวิชาสามัญมีไม่ครบ ฉะนั้นต้องพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ ให้มีความรู้ความสามารถโดยการอบรม บริการด้านตำรา ค้นคว้า ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องชี้แนะให้ครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว

2. ปัญหาเกิดจากนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน มีอุปสรรคต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นงานแนะแนวจึงมีโอกาสช่วยเหลือนักเรียนได้มากไม่ว่าการแนะแนวการศึกษาหรือแนะแนวการประกอบอาชีพ นักเรียนจะมีงานเสริมเพิ่มรายได้จุนเจือครอบครัว เมื่อมีเวลาว่างจากการเรียน งานแนะแนวจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. ปัญหาเกิดจากผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่เห็นความจำเป็นของงานแนะแนว คิดว่าเป็นงานที่มีแต่ความเป็นนามธรรม ไม่สามารถที่จะทำให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ จึงไม่ค่อยได้รับความช่วยเหลือ

4. ปัญหาเกิดจากผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึงการแนะแนว จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการแนะแนว ไม่ให้การสนับสนุนงานแนะแนว ทำให้ ครูอาจารย์ ขาดขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

5. ปัญหาเกิดจากการขาดแคลนอาคารสถานที่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะเอาห้องไหน อาคารไหนเป็นห้องแนะแนว ห้องเรียนก็แทบมีไม่เพียงพออยู่แล้ว ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผู้บริหารจะจัดหาห้องแนะแนวจัดไว้ตรงไหนที่เหมาะสม

สำหรับอภิชาติ เศรษณีวิจัยกิจการ (2539 : 14) ได้กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดในสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ในโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีหลักการสำคัญคือเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ด้วยความร่วมมือกันเองภายในท้องถิ่น พอสรุปได้ดังนี้

โรงเรียนส่วนใหญ่ ขาดบุคลากรทางด้านการแนะแนวโดยตรง มักให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการ

โรงเรียนต่าง ๆ สามารถดำเนินงานระเบียนสะสมได้ แต่ยังขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือโรงเรียนมิได้นำข้อมูลของนักเรียนมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการซึ่งมีผลทำให้ขาดข้อมูลในการจัดทำแผนงาน โครงการงานแนะแนว โรงเรียนเกือบทั้งหมดไม่มีการติดตามประเมินผลงานแนะแนว โรงเรียนเกือบทั้งหมดดำเนินงานแนะแนวในลักษณะ"โดดเดี่ยว" ขาดการประสานงานกับท้องถิ่น

พอสรุปได้ว่า การดำเนินงานแนะแนวที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหา คือ ยังไม่มีระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดการวางแผน การติดตามผล ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ ครูและผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ขาดบุคลากรทางด้านแนะแนว ขาดเอกสารคู่มือครูการปฏิบัติงานแนะแนว ขาดอุปกรณ์และสถานที่ในการดำเนินงาน นักเรียนมีปัญหามาก เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมานี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน่าจะได้รับการดูแลและช่วยเหลือพิเศษ

4.2 แนวทางการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนควรยึดหลักการดำเนินงานแนะแนวที่ว่า กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับสภาพของปัญหาและตอบสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นกิจกรรมและบริการจะเป็นไปในลักษณะใดย่อมขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนเป็นสำคัญ

กรมวิชาการ (2545: 27-48) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานแนะแนวพอสรุปได้ว่า การดำเนินงานแนะแนวให้ประสบความสำเร็จ มิใช่เพียงรู้จักว่า "การแนะแนวคืออะไร หลักการสำคัญของการแนะแนวมีอะไรบ้าง หรือเทคนิคในการแนะแนวเป็นอย่างไร..." แต่งานแนะแนวจะประสบผลสำเร็จจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ นั่นคือการใช้องค์ความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อให้เข้าใจถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งวัย ความถนัด และความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และใช้ศิลป์ของการแนะแนว ได้แก่ เทคนิคและทักษะต่าง ๆ ที่จะทำความเข้าใจและหาทางช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสมเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งศาสตร์และศิลป์จะต้องใช้ควบคู่กันไปเสมอ ดังนั้นการบริหารจัดการแนะแนวให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงทั้งในด้านการพัฒนาระบบการแนะแนว และการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสนองความต้องการ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน ได้อย่างครบถ้วนเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารและครูทุกคน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของการแนะแนว

ศาสตร์และศิลป์ของการแนะแนวที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารจัดการแนะแนวและการจัดการเรียนรู้ คือ **การรู้จักและเข้าใจผู้เรียน**

การรู้จักและเข้าใจผู้เรียนนั้น สามารถกล่าวได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การรู้จักผู้เรียนที่เป็นข้อมูลเชิงรูปธรรม เป็นข้อมูลที่เป็นสภาพจริงที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ความเป็นอยู่ ความถนัด ความสามารถ สุขภาพ การเรียน อุปนิสัย บุคลิกภาพ

2. การรู้จักผู้เรียนส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงนามธรรม คือ การรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ เป็นการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปเป็นที่เข้าใจกันดีว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการเพื่อ

1. ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach)
2. ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach)
3. ส่งเสริมและพัฒนาบุคคล (Developmental Approach)

การป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาให้บรรลุผล ต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพ ทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ซึ่งเป็นผลให้บุคคลมีศักยภาพแตกต่างกันไปด้วย

ดังนั้นบทบาทในการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะครูจึงจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างถ่องแท้

การรู้จักและเข้าใจผู้เรียนจะทำให้ครูสามารถใช้กระบวนการแนะแนวบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และนำทางให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ด้วยศาสตร์และศิลป์ของการแนะแนว เช่น เสนอข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษา อาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การให้คำปรึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนหลาย ๆ รูปแบบ จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้านอาชีพ การศึกษารายกรณี และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

การใช้กระบวนการแนะแนวนอกจากจะต้องมีความชำนาญการด้านวิชาการที่เป็นศาสตร์แล้วยังต้องมีศิลป์ในการใช้เทคนิควิธีการเชิงจิตวิทยาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ซึ่งมักพบเสมอว่าในกรณีเดียวกันวิธีการที่ใช้กับบุคคลหนึ่งได้ผลดียิ่ง แต่อีกบุคคลหนึ่งกลับไม่ได้ผล

ดังนั้นการใช้เทคนิควิธีการทางจิตวิทยา ถือว่ามีความสำคัญและเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ครูจะต้องรู้จักเลือกใช้หรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล แต่ละสถานการณ์ โดยเฉพาะกับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ดังที่ อาภา ถนัดช่าง (2539:2) ได้กล่าวถึงนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาพอสรุปได้ว่า เป็นนักเรียนที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยกว่าปกติและส่วนใหญ่ขาดความพร้อม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแนะแนวให้แก่นักเรียนเหล่านี้ให้มากเป็นพิเศษ ควรสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน การปกครอง หากครูทุกคนสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ของการแนะแนวควบคู่กันไปในการพัฒนาผู้เรียน ย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่าผู้เรียนทุกคนจะเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ทุกประการ

5. ผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทในการบริหารงานแนะแนว

การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานที่ดีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันและนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

โกศล มีคุณ (2546:204) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานตามแนว POSDCoRB ของกูลิก(Gulick, 1937:110) กล่าวว่าผู้บริหารมีหน้าที่ 7 ประการ ได้แก่การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การติดต่อประสานงาน(Co-ordinating) การรายงานผล(Reporting) และการดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ(Budgeting) ดังนั้นการบริหาร คือการใช้กระบวนการ โดยผู้บริหารเพื่อให้ได้ผลงาน

จากแนวคิดของกูลิค ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators) หรือ AASA อ้างถึงใน วิจิตร ศรีสอ้าน (2523: 42) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการการบริหารงานให้ชัดและรัดกุมยิ่งขึ้น

โดยแบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดสรรทรัพยากร (Allocation) ด้านการให้แรงกระตุ้น(Stimulation) ด้านการประสานงาน (Co-ordination) และด้านการประเมินผล (Evaluation)

ดังได้กล่าวแล้วในข้างต้น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้น ส่วนใหญ่มักเกิดจากองค์ประกอบพฤติกรรมการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดงานแนะแนวในสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ตระหนักถึงความจำเป็น ไม่เห็นประโยชน์และไม่สนับสนุนงานแนะแนวแล้วงานแนะแนวในสถานศึกษาก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการวางแผน การดำเนินการและประสานงานดังนั้นงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2546:81) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้งานแนะแนวเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริม ดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีเจตคติ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ สามารถบริหารจัดการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนองจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

กรมวิชาการ (2546:93) ได้กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทในการบริหารงานแนะแนวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น

ผู้สร้าง วางนโยบาย สร้างระบบงาน และสร้างขวัญกำลังใจ

ผู้ส่งเสริม ครูทำหน้าที่โดยสมบูรณ์

ผู้ประสาน ดึงทุกฝ่ายมามีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือ

ผู้ตรวจสอบ นิเทศ กำกับ ดูแล และติดตามประเมินผล

ผู้นำพัฒนา พัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนในฝันของผู้เรียน ของครูและของท่าน

บทบาทดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาระที่พึงปฏิบัติเพื่อพัฒนางานแนะแนว ดังนี้

1. การบริหารจัดการแนะแนว
2. การบริหารบุคลากรแนะแนว
3. การเสริมประสิทธิภาพ การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้โดยใช้หลักการแนะแนว
4. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
5. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การบริหารจัดการแนะแนว การกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ โครงสร้างบริหารจัดการ และแนวปฏิบัติการบริหารจัดการ แนะแนวที่ชัดเจน จะช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางในการบริหารจัดการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้อง มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี

การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และศักยภาพของสถานศึกษาจำเป็นที่สถานศึกษาต้องกำหนด วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิสัยทัศน์ด้านต่าง ๆ

กรมวิชาการ(2546:97-112) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นการจัดวางทิศทางของสถานศึกษาหรือการปฏิบัติงานในด้านนั้น ๆ โดยบุคลากรทุกฝ่าย ตั้งความมุ่งหวังหรือปรารถนาที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ การกำหนดวิสัยทัศน์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น สถานศึกษาที่ยังไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์การแนะแนวควรดำเนินการ ให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันระดมพลังปัญญา วิจารณญาณ และแรงบันดาลใจ ตรวจสอบ ทบทวน กลั่นกรอง จัดวางสร้างสรรค์สภาพที่พึงประสงค์ของการแนะแนว เพื่อให้ได้คำตอบ

1. การแนะแนวเพื่ออะไร
2. ปรารถนาจะให้แนะแนวเป็นอย่างไร และอะไรคือภาพแนะแนวในอนาคต
3. ใครจะเป็นผู้รับประโยชน์จากการแนะแนว

วิสัยทัศน์การแนะแนว: การแนะแนวมุ่งให้ทุกคนในทุกช่วงชีวิต มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและมีความสุข ทุกคนในสังคมมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวอย่างกัลยาณมิตร

จากวิสัยทัศน์ นำมากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์งานแนะแนวของสถานศึกษา

หลังจากได้กำหนดวิสัยทัศน์การแนะแนว วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์แล้วผู้บริหารอาจต้องระดมพลังบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมงานแนะแนว และสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2.1 แผนปฏิบัติงานแนะแนว

บริการแนะแนว	ทำอะไร	ระยะเวลาดำเนินงาน	ใครทำ	เครื่องมือ/งบประมาณ
1. บริการรวบรวมข้อมูล				
2. บริการสนเทศ				
3. บริการให้คำปรึกษา				
4. บริการจัดวางตัวบุคคล				
5. บริการติดตามและประเมินผล				

การนำแผนปฏิบัติงานแนะแนวสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการจัดระบบงานให้มีความชัดเจน เป็นที่เข้าใจตรงกัน และทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการแนะแนว ทั้งเป็นผู้ริเริ่ม ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อให้การปฏิบัติงานแนะแนวดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การบริหารจัดการแนะแนว ผู้บริหารจะต้องจัดการ 4 องค์ประกอบใหญ่ คือ

1. ภารกิจงานแนะแนว
2. โครงสร้างองค์กรแนะแนว
3. แนวปฏิบัติหรือระบบการดำเนินงาน
4. การติดตามและประเมินผลที่

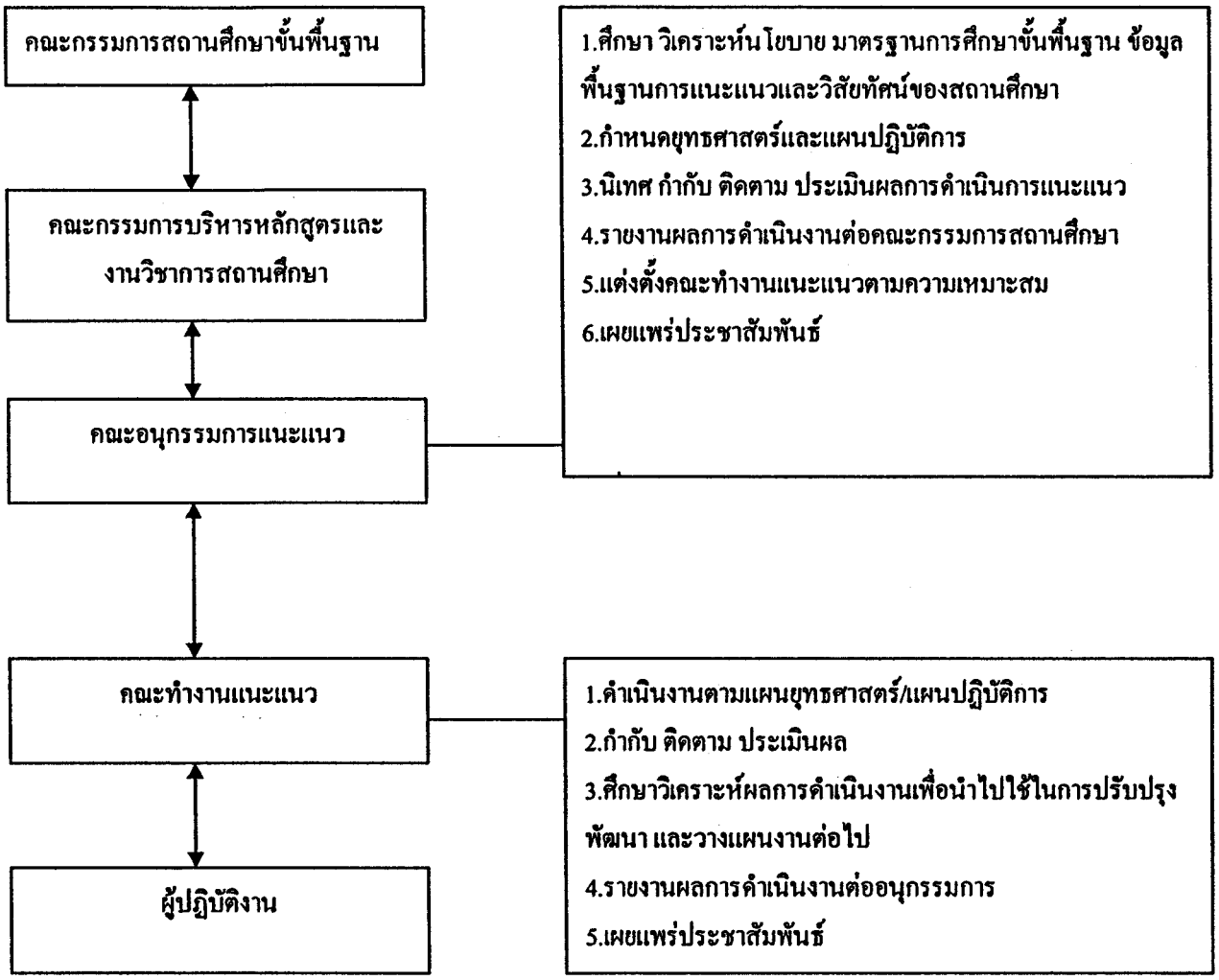

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างองค์กรแนะแนวและบทบาทหน้าที่

โครงสร้างองค์กรแนะแนวและบทบาทหน้าที่ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือครูทุกคน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน รวมทั้งตัวผู้เรียน

ในการปฏิบัติงานแนะแนว ซึ่งมีภารกิจที่หลากหลายและผู้ปฏิบัติงานจากทุกกลุ่มทุกฝ่าย การวางแนวปฏิบัติให้เป็นระบบและเป็นที่เข้าใจของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสะดวกในเชิงบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติให้เป็นขั้นเป็นตอน มีระบบ

กรมวิชาการ (2546:109) แนวปฏิบัติการดำเนินงานแนะแนว โดยใช้วงจร เดมมิ่ง (PDCA)

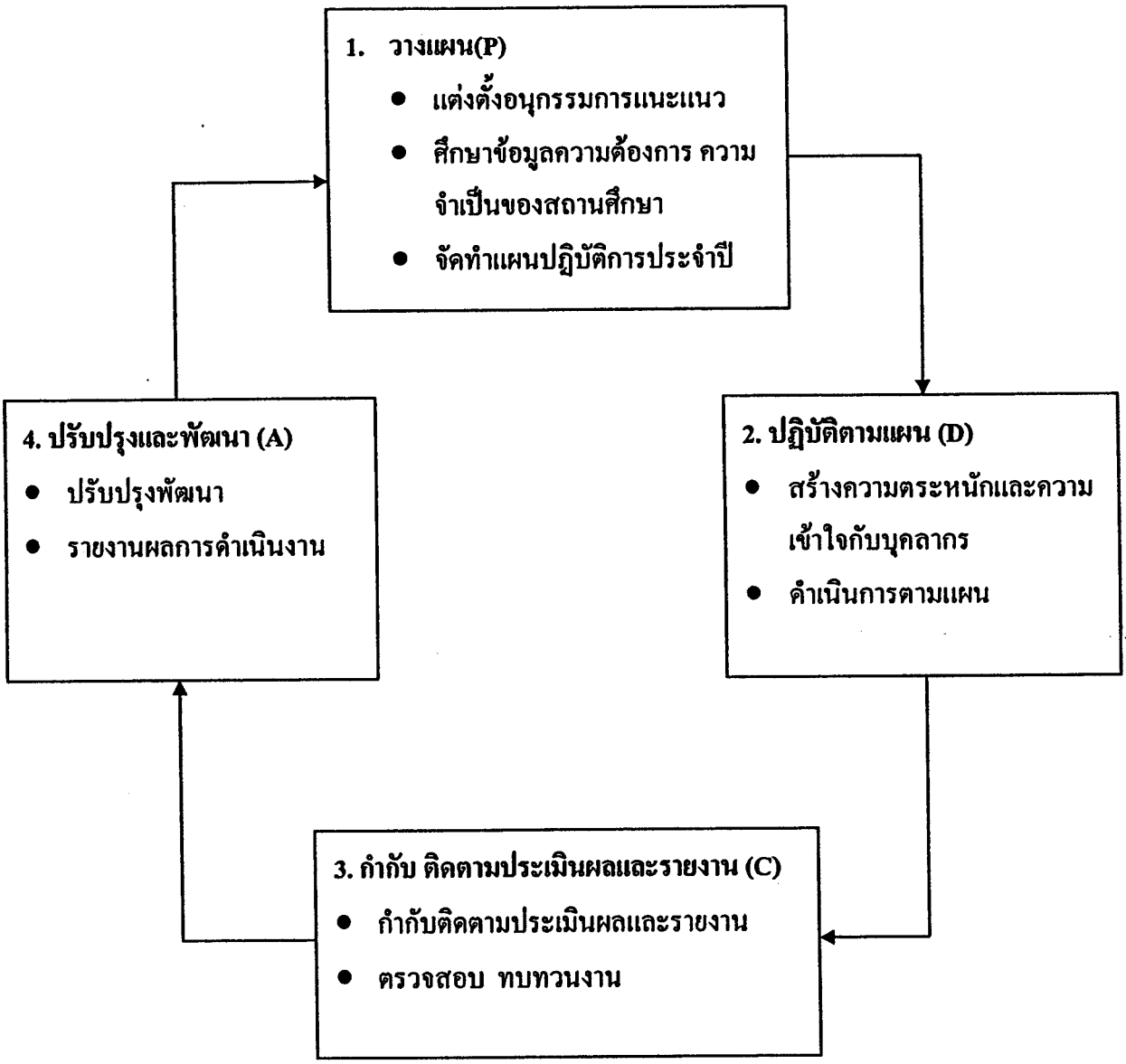

ภาพที่ 2.4 กระบวนการทำงานเชิงระบบ

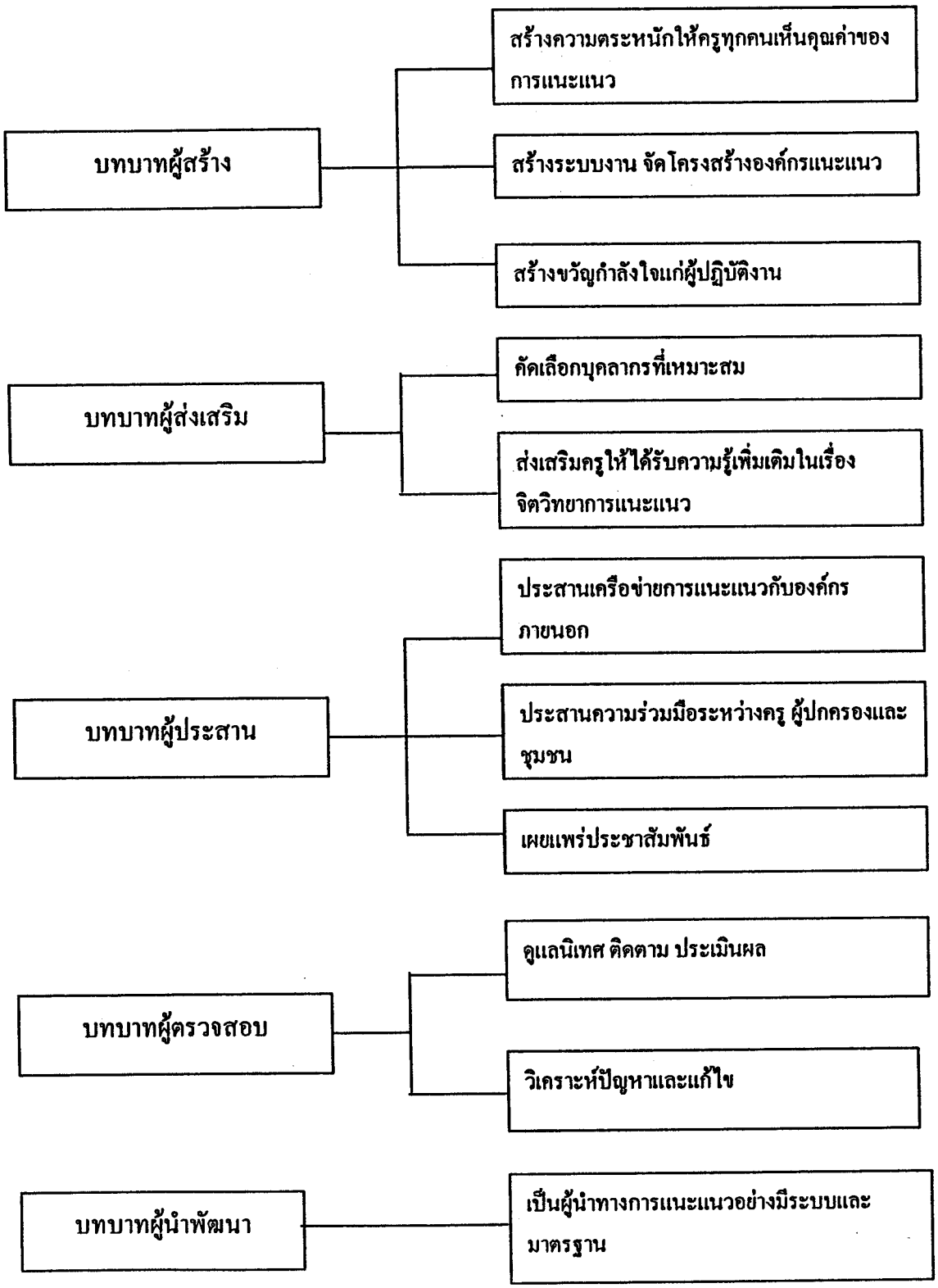

ภาพที่ 2.5 บทสรุป : บทบาทผู้บริหาร กับงานแนะแนว

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยของ ธารี กอเด็ม (2541: 77-80) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทรรศนะต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนครูแนะแนวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และจากการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนวพบว่า ทั้งรายด้านและโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีคะแนนการปฏิบัติงานเฉลี่ยสูงกว่าครูแนะแนวทุกด้าน การที่ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบดังกล่าวอาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้แสดงพฤติกรรมเองและประเมินเอง จึงน่าจะมีส่วนเข้าข้างตนเองอยู่บ้าง ดังที่นพพงษ์ บุญจิตตราดุลย์ (2527:18) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า คนเรามักจะเข้าข้างตัวเองว่าถูกว่าดีแต่คนอื่นอาจมองเราในแง่อื่น ๆ ก็ได้ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลกว่าครูแนะแนว และครูแนะแนวในฐานะผู้ปฏิบัติจึงมีความคาดหวังว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจและแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนประเมินการปฏิบัติงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครูแนะแนว ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะเฉพาะที่ด้อยกว่า อันได้แก่ ประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการอบรมทางด้านงานแนะแนวน้อยประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน้อย การให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวน้อย มีแนวโน้มปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะเหล่านี้ที่เหนือกว่า การที่ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบดังกล่าว อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารงานโรงเรียนที่มีความรู้สึกว่า ตนเองมีลักษณะเฉพาะที่ด้อยกว่า มีความตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่าย จุดมุ่งหมาย ปรัชญา และคุณประโยชน์ของงานแนะแนว จึงมีความตั้งใจที่จะแสดงบทบาทในการบริหารงานแนะแนวอย่างเต็มความสามารถ

2. ความใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารกับครูแนะแนว ผู้บริหารงานโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่ด้อยกว่า อาจมีความใกล้ชิดกับครูแนะแนวมากกว่า จึงได้แสดงบทบาทในการบริหารงาน

แนะแนว ตามที่กรมวิชาการ (2537:12) กล่าวไว้คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องงานแนะแนว สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาและจัดวางตัวบุคคลของนักเรียน นิเทศ กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างต่อเนื่องได้มากกว่า

3. การประเมินตนเองแม้จะปฏิบัติงานเหมือน ๆ กัน แต่ผู้บริหารงานโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่ด้อยกว่าอาจประเมินว่า ตนเองปฏิบัติงานมาก ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่เหนือกว่าประเมินตนเองว่าปฏิบัติงานน้อย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวน้อย มีการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลาง และมากผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

จากผลการวิจัยของขนิษฐา บุญดิเรก (2546:62) ศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ครูแนะแนวมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการบริหารงานแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพิน บัวอินทร์ (2540) ซึ่งศึกษาสภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีความเห็นว่า สภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนของตนโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้บริหารมิได้ให้ความสนใจในการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ คือมีการปฏิบัติเช่นเดียวกับงานอื่น ๆ ทั่วไป ไม่ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุกดา สุดนธโอสถ (2533) ที่พบว่าการที่ผู้บริหารให้ความสนใจในการปฏิบัติงานแนะแนวน้อยกว่างานอื่น ทำให้งานแนะแนวในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่ วชิรญา บัวศรี (2538:22) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่าตราบใดที่ผู้บริหารทางการศึกษายังไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนวแล้ว งานแนะแนวก็จะไม่สามารถพัฒนาให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย แต่ถ้างานแนะแนวได้รับการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาที่ผ่านมายังมีปัญหาอันเกิดจากตัวผู้บริหารโรงเรียนเอง ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารงาน ไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว จึงทำให้งานแนะแนวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งสภาพดังกล่าวอาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวอย่างเหมาะสม

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยยึดแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามกระบวนการการบริหารงานของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators) หรือ AASA ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้นมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน ส่วนครูประจำชั้นในช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้น ม. 1- 3) นั้นใน 27 โรงเรียนมีประชากรทั้งหมด 102 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากมาโรงเรียนละ 1 คน ได้ 27 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของครู	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นต่าง ๆ
ครูแนะแนว	27	27	-
ครูประจำชั้น	102	27	ม. 1 = 8 คน
			ม. 2 = 7 คน
			ม. 3 =12 คน
รวม	129	54	

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือของธารี กอเด็ม ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทรรศนะของครูผู้สอนและครูแนะแนว ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานแนะแนว จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 45 ข้อ แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการปฏิบัติงานมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานน้อย ให้คะแนน 1 คะแนน
ระดับไม่มีการปฏิบัติงานเลย ให้คะแนน 0 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาให้คะแนนตามเกณฑ์แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) เกณฑ์การตัดสินพิจารณาค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

3.50 - 4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก
2.50 - 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก
1.50 - 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ค่อนข้างน้อย
0.50 - 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ น้อย
0.00 - 0.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ไม่มีเลย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม และผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และได้นำเครื่องมือของ ธารี กอเด็ม มาใช้ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเที่ยง 0.98

2. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูแนะแนวและครูประจำชั้นในโรงเรียน 27 โรง จำนวน 54 คน

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พร้อมแบบสอบถามไปติดต่อกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ครูแนะแนวประจำโรงเรียนและครูประจำชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม สำหรับโรงเรียนที่อยู่ใกล้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บกลับคืนด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ไกล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมซองที่ติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัยเรียบร้อยแล้วส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดจากครูแนะแนว และครูประจำชั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากไปตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจให้คะแนน ลงรหัสแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติร้อยละ

2. วิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้น ครั้งนี้ นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้นโดยภาพรวม

2.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนว และครูประจำชั้น จำแนกรายด้าน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการศึกษาครั้งนี้ กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของครูแนะแนวและครูประจำชั้น โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษา / หรือการฝึกอบรมทางด้านการแนะแนว ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนว การให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว และชั้นที่สอนของครูประจำชั้น โดยการนับจำนวนและคำนวณค่าร้อยละ ได้ผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของครูแนะแนวและครูประจำชั้นที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	ครูแนะแนว		ครูประจำชั้น		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	-	0.00	5	18.52	5	9.26
หญิง	27	100.00	22	81.48	49	90.74
อายุ						
21- 30 ปี	1	3.70	1	3.70	2	3.70
31- 40 ปี	3	11.11	5	18.52	8	14.81
41- 50 ปี	16	59.26	14	51.85	30	55.56
51- 60 ปี	7	25.93	7	25.59	14	25.93
อายุราชการ						
- ต่ำกว่า 5 ปี	1	3.70	1	3.70	2	3.70
- 5 - 15 ปี	4	14.81	9	33.33	13	24.08
- 16 ปีขึ้นไป	22	81.48	17	62.97	39	72.22
วุฒิทางการศึกษา						
-ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	3.70	-	0.00	1	1.85
-ปริญญาตรี	24	88.89	25	92.59	49	90.75
-สูงกว่าปริญญาตรี	2	7.41	2	7.41	4	7.40
ประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว						
-มี	25	92.59	19	70.37	44	81.48
-ไม่มี	2	7.41	8	29.62	10	18.52

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ครูแนะแนว		ครูประจำชั้น		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา						
- น้อยกว่า 1 ปี	2	7.41	13	48.15	15	27.78
- ตั้งแต่ 1 - 3 ปี	8	29.63	4	14.81	12	22.22
- มากกว่า 3 ปี	17	62.96	10	37.04	27	50.50
สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนว						
- มาก	1	3.70	-	0.00	1	
- ปานกลาง	19	70.37	21	77.78	40	
- น้อย	7	25.93	6	22.22	13	
การให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว						
-มาก	11	40.74	12	44.45	23	42.60
-ปานกลาง	15	55.56	14	51.85	29	53.70
-น้อย	1	3.70	1	3.70	2	3.70
ครูประจำชั้น						
- มัธยมศึกษาปีที่ 1	-	-	8	29.62	-	-
- มัธยมศึกษาปีที่ 2	-	-	7	25.93	-	-
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-	12	44.45	-	-

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มครูแนะแนวเป็นเพศหญิงทั้งหมด (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่ อายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 59.26 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 81.48 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 88.89 มีประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว

ร้อยละ 92.59 มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามากกว่า 3 ปี ร้อยละ 62.96 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลาง (ร้อยละ 70.37) ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง (ร้อยละ 53.57) ครูประจำชั้นมี อายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 51.85 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 62.97 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 92.59 มีประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว ร้อยละ 70.37 มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 48.15 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลาง (ร้อยละ 77.78) ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง (ร้อยละ 51.85) เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 29.63 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 25.93 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 44.44

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ในการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แยกวิเคราะห์เป็น ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม และแยกเป็นรายด้าน

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม

ในการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวม จากผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนว เมื่อพิจารณาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการให้แรงกระตุ้น และด้านการประสานงาน มี 2 ด้านที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย คือ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินผล ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนว โดยภาพรวม

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. ด้านการวางแผน	2.58	0.75	ค่อนข้างมาก
2. ด้านการจัดสรร	2.31	0.78	ค่อนข้างน้อย
3. ด้านการให้แรงกระตุ้น	2.64	0.69	ค่อนข้างมาก
4. ด้านการประสานงาน	2.85	0.68	ค่อนข้างมาก
5. ด้านการประเมินผล	2.30	0.79	ค่อนข้างน้อย
รวม	2.54	0.74	ค่อนข้างมาก

2. บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น จำแนกรายด้าน

2.1 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการวางแผน

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการวางแผนดังแสดงในตารางที่ 4.3 พบว่าโดยภาพรวมของการบริหารงานด้านนี้ มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก 6 ข้อ และข้อที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยมี 3 ข้อ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว การจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานแนะแนว และการปรับปรุงแผนการดำเนินงานแนะแนว

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนว ด้านการวางแผน

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน(n = 54)	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1.ส่งเสริมให้ครูแนะแนวศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ	2.89	0.66	ค่อนข้างมาก
2.มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว	2.56	0.72	ค่อนข้างมาก
3.มีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการ ดำเนินงานแนะแนว	2.45	0.83	ค่อนข้างน้อย
4.จัดให้มีประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานแนะแนว	2.34	0.77	ค่อนข้างน้อย
5.ให้การปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนงานแนะแนว	2.58	0.91	ค่อนข้างมาก
6.จัดให้มีการวางแผนดำเนินการงานแนะแนว อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	2.50	0.77	ค่อนข้างมาก
7.ปรับปรุงแผนการดำเนินงานแนะแนว อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	2.45	0.65	ค่อนข้างน้อย
8.สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการแนะแนว	2.98	0.60	ค่อนข้างมาก
9.ส่งเสริมให้มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว	2.58	0.80	ค่อนข้างมาก
รวม	2.59	0.75	ค่อนข้างมาก

2.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการจัดสรรทรัพยากร

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการจัดสรรทรัพยากร ดังแสดงในตารางที่ 4.4 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยเกือบทุกข้อยกเว้นมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก 2 ข้อ คือ การจัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน และการแต่งตั้งครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนว ด้านการจัดสรรทรัพยากร

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน(n = 54)	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1.จัดสรรให้มีจำนวนครูแนะแนวในอัตราส่วน ที่เหมาะสมกับนักเรียน	2.43	0.91	ค่อนข้างน้อย
2.จัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติ	2.52	0.79	
ที่เหมาะสมกับงาน	2.52	0.79	ค่อนข้างมาก
3.แต่งตั้งครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติ ที่เหมาะสมกับงาน	2.59	0.72	ค่อนข้างมาก
4.จัดให้มีคณะกรรมการแนะแนวตามความเหมาะสม	2.24	0.65	ค่อนข้างน้อย
5.จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำนินงาน แนะแนวได้เหมาะสม	2.30	0.77	ค่อนข้างน้อย
6. จัดหาครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการดำนินงานแนะแนว ได้เพียงพอ เช่น ตู้ โต๊ะ เครื่องวิดีทัศน์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	2.19	0.90	ค่อนข้างน้อย
7.จัดสรรครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนว ได้เพียงพอ	2.09	0.84	ค่อนข้างน้อย
8.จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนว ได้เพียงพอ	2.22	0.75	ค่อนข้างน้อย
9.จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงาน แนะแนวได้เหมาะสม	2.18	0.71	ค่อนข้างน้อย
รวม	2.31	0.78	ค่อนข้างน้อย

2.3 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการให้แรงกระตุ้น

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการด้านการให้แรงกระตุ้นดังแสดงในตารางที่ 4.5 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมากเกือบ

ทุกข้อ 2 ข้อที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย คือ ประชุมชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ครูแนะแนวได้ตามความเหมาะสม เช่น พาหนะรับ-ส่ง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนว ด้านการให้แรงกระตุ้น

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน(n = 54)	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. ประชุมชี้แจงความสำคัญและความจำเป็น ของงานแนะแนว	2.43	0.65	ค่อนข้างน้อย
2. ส่งเสริมให้ครูแนะแนวได้ร่วมสนทนาทางวิชาการและปรึกษาหารือกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนว	2.74	0.81	ค่อนข้างมาก
3. เปิดโอกาสให้ครูแนะแนวได้แสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการดำเนินงานแนะแนว	2.81	0.63	ค่อนข้างมาก
4. ให้ความช่วยเหลือแก่ครูแนะแนวเมื่อมีปัญหาในการดำเนินงาน	2.93	0.61	ค่อนข้างมาก
5. สนับสนุนและยกย่องผลการปฏิบัติงานของครูแนะแนว	2.56	0.69	ค่อนข้างมาก
6. ให้ความเชื่อถือและยอมรับในผลงานที่ครูแนะแนวปฏิบัติ			
7. ส่งเสริมให้ครูแนะแนวได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	2.52	0.70	ค่อนข้างมาก
8. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ครูแนะแนวได้ตามความเหมาะสม เช่น พาหนะรับ-ส่ง โทรศัพท์ความสะดวกและความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น	2.35	0.79	ค่อนข้างน้อย
9. สนับสนุนให้ครูแนะแนวจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม	2.63	0.68	ค่อนข้างมาก
รวม	2.64	0.69	ค่อนข้างมาก

2.4 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการประสานงาน

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการประสานงานดังตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ ทุกข้อ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการประสานงาน

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน(n = 54)	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1.ประชาสัมพันธ์งานแนะแนวให้แก่บุคลากรในโรงเรียน	2.50	0.80	ค่อนข้างมาก
2.ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนว กับบุคลากรของโรงเรียน	2.71	0.82	ค่อนข้างมาก
3.สนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดความร่วมมือ ในการดำเนินงานแนะแนว	2.78	0.85	ค่อนข้างมาก
4.เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูแนะแนวกับนักเรียน	3.07	0.58	ค่อนข้างมาก
5.ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนว กับนักเรียน	3.06	0.63	ค่อนข้างมาก
6.ประชาสัมพันธ์งานแนะแนวกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียน เช่น อนามัย สาธารณสุข ประชาสงเคราะห์จังหวัด สำนักแรงงานจังหวัด เป็นต้น	2.78	0.67	ค่อนข้างมาก
7.อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน กับหน่วยงานอื่น ๆ	2.89	0.64	ค่อนข้างมาก
8. เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูแนะแนว กับผู้ปกครอง	2.98	0.50	ค่อนข้างมาก
9.ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนว กับผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ	2.86	0.63	ค่อนข้างมาก
รวม	2.84	0.68	ค่อนข้างมาก

2.5 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการประเมินผล

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวด้านการประเมินผลดังแสดงในตารางที่ 4.7 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยเกือบทุกข้อยกเว้นมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก 2 ข้อ คือ การกำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน และการรับฟังความคิดเห็นและ/ หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว เช่น มีตู้รับฟังความคิดเห็น มีการประชุม ปรึกษาหารือ เป็นต้น

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทในการบริหารงานแนะแนวด้านการประเมินผล

บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน(n = 54)	$\overline{X}$	S.D	ความหมาย
1.กำหนดบุคลากรทำหน้าที่ประเมินผล การดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน	2.15	0.81	ค่อนข้างน้อย
2.กำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน	2.52	0.75	ค่อนข้างมาก
3.กำหนดรูปแบบ วิธีการและเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน	2.26	0.74	ค่อนข้างน้อย
4.ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ	2.37	0.84	ค่อนข้างน้อย
5.ประเมินผลด้านบุคลากรผู้ดำเนินงานแนะแนว	2.15	0.86	ค่อนข้างน้อย
6.ประเมินผลด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานแนะแนว	2.10	0.71	ค่อนข้างน้อย
7.ประเมินผลด้านอาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงานแนะแนว	2.02	0.75	ค่อนข้างน้อย
8. รับฟังความคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว เช่นมีตู้รับฟังความคิดเห็น มีการประชุม ปรึกษาหารือ เป็นต้น	2.56	0.82	ค่อนข้างมาก
9.แจ้งผลการดำเนินงานแนะแนวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	2.45	0.84	ค่อนข้างน้อย
รวม	2.29	0.79	ค่อนข้างน้อย

บทที่ 5
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นสามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พอจะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม

1.1.2 เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น จำแนกรายด้าน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน รวม 27 คน ส่วนครูประจำชั้นในช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้น ม. 1- 3) นั้นใน 27 โรงเรียนมีครูทั้งหมด 102 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากมาโรงเรียนละ 1 คน ได้ 27 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือของธารี กอเด็ม ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการ

วางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 45 ข้อ

1.2.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัด

2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พร้อมแบบสอบถามไปติดต่อกับโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยจะไปเก็บข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ครูแนะแนวประจำโรงเรียนและครูประจำชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม สำหรับโรงเรียนที่อยู่ใกล้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บกลับคืนด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ไกล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมซองที่ติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัยเรียบร้อยแล้วส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนและสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งหมด

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชากรที่เป็นครูแนะแนว และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประจำชั้นไปตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจให้คะแนน ลงรหัสแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติร้อยละ

2) วิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นโดยภาพรวม โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) วิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้นจำแนกรายด้าน โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของประชากร ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูแนะแนวและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูประจำชั้นในอัตราส่วนที่เท่ากันในกลุ่มครูแนะแนวเป็นเพศหญิงทั้งหมด (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่ อายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 59.26 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อย

ละ 81.48 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 88.89 มีประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว ร้อยละ 92.59 มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามากกว่า 3 ปี ร้อยละ 62.96 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลาง (ร้อยละ 70.37) ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง ร้อยละ 53.57 ในกลุ่มครูประจำชั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.48 มีอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 51.85 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 62.97 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 92.59 มีประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว ร้อยละ 70.37 มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 48.15 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลาง ร้อยละ 77.78 ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง ร้อยละ 51.85 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประจำชั้นปฏิบัติงานอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 44.44

1.3.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น

1) ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวม มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการให้แรงกระตุ้น และด้านการประสานงาน มี 2 ด้านที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย คือ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และ ด้านการประเมินผล

2) ผลการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

(1) ด้านการวางแผน พบว่าโดยภาพรวมของการบริหารงานด้านนี้ มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมากเป็นส่วยใหญ่ ส่วนที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว การจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานแนะแนว และการปรับปรุงแผนการดำเนินงานแนะแนว

(2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยเกือบทุกข้อยกเว้นมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมากในเรื่อง การจัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน และการแต่งตั้งครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน

(3) ด้านการให้แรงกระตุ้น พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมากเกือบทุกข้อ ข้อที่มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย คือ ประชุมชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ครูแนะแนวได้ตามความเหมาะสม เช่น พาหนะรับ-ส่ง

(4) ด้านการประสานงาน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อ

(5) ด้านการประเมินผล พบว่าโดยภาพรวมมีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานค่อนข้างน้อยเกือบทุกข้อยกเว้นมีการปฏิบัติค่อนข้างมากในเรื่อง การกำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน และการรับฟังความคิดเห็นและ/ หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว เช่น มีตู้รับฟังความคิดเห็น มีการประชุม ปรึกษาหารือ เป็นต้น

2. อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 จากตาราง 4.1 ทำให้เห็นว่าครูแนะแนววุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน ไม่มีประสบการณ์ในการศึกษา และการฝึกอบรมทางด้านงานแนะแนว ทั้งครูแนะแนว และครูประจำชั้น รวม 10 คน ให้ความสำคัญ และเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวปานกลางกับน้อย จึงทำน้อย

งานแนะแนวเป็นวิชาชีพ ซึ่งผู้ที่จะประกอบวิชาชีพนี้ จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา ฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะ จึงจะสามารถทำงานแนะแนวให้บังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูแนะแนวนั้น กรมวิชาการ ได้กำหนดไว้ว่าอย่างน้อยควรจะมี 3 ประการ คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการแนะแนว และคุณสมบัติบางประการที่จำเป็น (กรมวิชาการ 2521 : 16) ส่วนครูประจำชั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ในการปรับตัวของนักเรียน ครูประจำชั้นทำหน้าที่ทั้งอบรม สั่งสอน ปกครอง และให้การแนะแนวนักเรียนของตนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาทุก ๆ ทาง ตลอดทั้งช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ฉะนั้นครูประจำชั้นจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต่อการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน(พนม ลิ้มอารีย์ 2548 :265)

2.2 จากตารางที่ 4.2 พบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโดยภาพรวม มีค่าระดับการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก แต่ค่อนข้างน้อย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินผล การจัดสรรทรัพยากรคือการบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ของการแนะแนวให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ ส่วนการประเมินผลงาน เป็นการติดตาม การวัดผล และการลงสรุปผลการดำเนินงาน ในการบริหารการแนะแนวควรจะได้มีการประเมินการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยตลอด ทั้งประเมินขณะดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข และประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานเพื่อสรุปความสำเร็จของงาน ส่วนการประเมินผลงานจะทำให้ได้ทราบว่าการดำเนินงานตามแผนเป็นอย่างไร มีความราบรื่นเพียงใด มีปัญหาอะไรบ้าง และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ในประเด็นนี้ วรภัทร์ ภู่เจริญ (2541 : 27) กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะได้เปลี่ยนแผนได้ทัน การนำผลการประเมินมาพิจารณาหาสาเหตุข้อบกพร่อง แสวงหาวิธีการเพื่อแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น การตัดสินใจว่าขั้นตอนการทำงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จหรือต้องแก้ไขปรับปรุง ถือว่าเป็นการเปิดใจยอมรับการประเมิน และพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาให้การทำงานบริหารดียิ่งขึ้น

2.3 จากตารางที่ 4.3 พบว่าในด้านการวางแผน โดยภาพรวมค่อนข้างมาก แต่ค่อนข้างน้อย 3 ข้อคือการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานแนะแนว และปรับปรุงแผนการดำเนินงานแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โกศล มีคุณ(2544:368-370) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวสามารถอธิบายองค์ประกอบได้ดังต่อไปนี้ การวางแผน งานแนะแนวเป็นงานที่มีหลากหลายภารกิจ หลากหลายกิจกรรม บางกิจกรรมทำกับกลุ่มเป้าหมายบางคน บางกิจกรรมทำกับกลุ่มเป้าหมายทุกคน กิจกรรมใช้เวลาที่ต่าง ๆ กัน จัดในช่วงต่าง ๆ กัน บางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย บางครั้งต้องใช้งบประมาณ ความหลากหลายเหล่านี้จะเข้ารูปเข้ารอย ดำเนินไปด้วยดีอย่างไม่มีปัญหาหรือขาดตกบกพร่องน้อยที่สุด ต้องอาศัยการวางแผนที่ดี การวางแผนจึงครอบคลุมถึง บุคคลากร อุปกรณ์ งบประมาณ และวิธีการด้วย

2.4 จากตารางที่ 4.4 พบว่าในด้านการจัดสรรทรัพยากรโดยภาพรวมค่อนข้างน้อย มีค่อนข้างมาก 2 ข้อ คือ การจัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน และ การแต่งตั้งครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน ผู้บริหารควรจะให้ความสำคัญในด้านการจัดสรรทรัพยากรด้วยเพราะการมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเช่น มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน จัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานให้เพียงพอ มีสถานที่สำหรับใช้เป็นห้องแนะแนวเป็นสัดส่วน มีวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับงานแนะแนวเพียงพอ จัดสรรให้มีจำนวนครูแนะแนวในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับนักเรียน จัดให้มี

คณะกรรมการแนะแนวตามความเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ดังที่ กอร์ทั่น (Gorton 1983:387-388) กล่าวว่าการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนวให้เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน จัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานให้เพียงพอ สิ่งเหล่านี้จะทำให้การดำเนินงานแนะแนวมีประสิทธิภาพ คำกล่าวนี้สอดคล้องกับกรมวิชาการ(2537 : 12) ที่กล่าวว่า การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่งานแนะแนวของโรงเรียน เช่น จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย จัดหาวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำหรับงานแนะแนว ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการให้ ไม่มอบหมายงานที่นอกเหนือไปจากงานในหน้าที่ ฯลฯ เป็นต้น นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานแนะแนวบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

2.5 จากตารางที่ 4.5 พบว่าในด้านการให้แรงกระตุ้น โดยภาพรวมค่อนข้างมาก มีค่อนข้างน้อย 2 ข้อ คือ การประชุมชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ครูแนะแนวได้ตามความเหมาะสม เช่น พาหนะรับ-ส่ง โทรศัพท์ การให้แรงกระตุ้นเป็นการสนับสนุนให้กำลังใจทีมงาน หรือบุคคลากรผู้ร่วมงาน มีการเสริมแรงในโอกาสอันควร เป็นการเชื่อมโยง การร่วมมือกันในฝ่าย ในศูนย์แนะแนว หรือการประสานกับบุคคลหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอก เช่น ศูนย์แนะแนวโรงเรียนอาจประสานกับครู อาจารย์ประจำชั้น หรือประสานกับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมหรือบริการของศูนย์แนะแนว

2.6 จากตารางที่ 4.6 พบว่าในด้านการประสานงานค่อนข้างมากทุกข้อ แต่ถ้าผู้บริหารขาดการประชุมชี้แจงให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว เพื่อดำเนินให้มีมติที่นำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน (โกศล มีคุณ 2544 : 316)

2.7 จากตารางที่ 4.7 พบว่าในด้านการประเมินผลโดยภาพรวมค่อนข้างน้อย มีค่อนข้างมากอยู่ 2 ข้อ คือ การกำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน และด้านรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว ทั้งนี้เพราะการกำหนดระยะเวลาการประเมินผลสอดคล้องกับการกำหนดตารางเรียน การสอนกิจกรรมแนะแนวซึ่งจัดไว้สัปดาห์ละ 1 คาบ ส่วนด้านรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง จึงต้องรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน (พนม ลิ้มอารีย์ 2548 : 264)

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดบุคคลหนึ่งที่จะผลักดันให้งานแนะแนวของโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการคัดสรรบุคลากรที่มีความเหมาะสมต่องานแนะแนว จัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และใช้หลักการ

บริหารงานที่เหมาะสม ดังที่ กรมวิชาการ (2537 :12) กล่าวว่างานแนะแนวของโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการที่ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความเห็นและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว เพราะเมื่อผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวแล้วจึงพร้อมที่จะริเริ่ม สนับสนุนและพัฒนางานแนะแนวอยู่เสมอ โดยการชี้แจงและทำความเข้าใจกับคณะครูและเจ้าหน้าที่ ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว ความจำเป็นในการจัดงานแนะแนว วิธีการดำเนินงานและการขอความร่วมมือจากแต่ละฝ่าย อำนวยความสะดวกให้แก่งานแนะแนวของโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี เป็นต้น

3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่จะเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและทำการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากข้อค้นพบที่ว่าครูแนะแนวและครูประจำชั้นให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวปานกลาง ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับบริการแนะแนวแก่ครูแนะแนวและครูประจำชั้นเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น ทักษะ และความเชื่อมั่นในงานแนะแนว โดยการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และมีชื่อเสียงทางการแนะแนว

3.1.2 ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานแนะแนวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.3 จัดสรรทรัพยากร เช่น จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆให้แก่บริการแนะแนว จัดตั้งงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในโครงการจัดบริการแนะแนว

3.1.4 จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาปัญหา และความต้องการในการจัดงานแนะแนวของครูแนะแนวและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.2 การวิจัยทางด้านการแนะแนวยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งในด้านงบประมาณอุดหนุน ความคิดสร้างสรรค์ในงานวิจัย ตลอดจนมองไม่เห็นคุณค่าของการวิจัย

3.2.3 ควรจัดให้มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโรงเรียนต้นแบบทางการแนะแนวอย่างน้อยเครือข่ายละ1 โรงเรียน เพื่อเป็นศูนย์กลางการวางแผน การประสานงาน และการเผยแพร่ผลงานด้านแนะแนวของเครือข่ายโรงเรียน

3.2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม/สัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนวและครูประจำชั้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานแนะแนว กระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของงานแนะแนวและสามารถบริหารและดำเนินงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

โกศล มีคุณ (2544) "การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและวิชาการด้านการแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย ทางการแนะแนว* หน่วยที่ 15 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

_____. (2544) "หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

_____. (2546)"การบริหารงานแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตการแนะแนว* หน่วยที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ขนิษฐา บุญดิเรก (2546)" กระบวนการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจ ของครูแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ " ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2536) *คู่มือการนิเทศและติดตามงานแนะแนวของโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

จารุวรรณ พุฑฒิบัณฑิต (2537) "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เชิดชู กาฬวงศ์ (2539) "เสียงจากแดนไกลขยายโอกาสต้องมีแนะแนว" *วารสารแนะแนว* (ฉบับที่ 162) หน้า 7 – 8

ธารี กอเด็ม (2541) "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527) *หลักการบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร อนงศิลป์การพิมพ์

บุญประสิทธิ์ กนกสิงห์ (2533) "การบริหารกับการจัดระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 123-151 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสิทธิ์ พงษ์อักษร (2537) "การศึกษาการปฏิบัติงานบริการแนะแนวของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

ประหยัด ทองมาก (2533) "การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา* หน่วยที่ 9 หน้า 349-383 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

_____. (2535"การแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา" *วารสารแนะแนว* หน้า 18 – 24

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2533) "สัมมนาการบริหารด้านการแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางการแนะแนว* หน่วยที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พนม ลิ้มอารีย์ (2548) *การแนะแนวเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ฉิชา (นามแฝง) (2534) "ท่านถามเราตอบ" *วารสารแนะแนว* 25 หน้า 55

มุกดา สุคนธโอสถ (2533) "การศึกษาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วชิรญา บัวศรี (2533) "แนวคิดและการจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา* หน่วยที่ 1 หน้า 4-44 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วัลลภ กันทรัพย์ (2537) *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา* เอกสารประกอบการประชุมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

วิชาการ,กรม,กระทรวงศึกษาธิการ (2545) แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. (2545 - 2549) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

_____. (2537) *คู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา* เอกสารสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศาสนา

_____. (2537) *เอกสารการสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษา: คู่มือการนิเทศงานแนะแนวในโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศาสนา

_____. (2545) *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน* เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ)

วิชาการ,กรม,กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ชุดการศึกษาด้วยตนเอง : *การแนะแนวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับที่1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ)

_____. (2546) ชุดการศึกษาด้วยตนเอง: *การแนะแนวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับที่2 ครู สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ)

_____. (2521) *คู่มือการแนะแนวตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัดยูไนเต็ด โปรดักชั่น

_____. (2546) *มาตรฐานการแนะแนว* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ)

_____. (2545) รายงานการวิจัยสรุปเรื่องการำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของการแนะแนวมิติใหม่ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

วินิจ เกตุขำ (2544) "สัมมนาการแนะแนวในสถานศึกษา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสัมมนาทางการแนะแนว* หน่วยที่ 5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถิต วงศ์สวรรค์ (2531) *จิตวิทยาการแนะแนว* กรุงเทพมหานคร บำรุงศาสตร์

สำลี รักษ์สุทธิ *ตารางวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัดเรืองแสงการพิมพ์ (ม.ป.ป.)

สุขพัชรา ซิ้มเจริญ (2545) *การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน* ชุดปฏิรูปการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ประสานมิตร

อาภา ถนัดช่าง (2539) "รูปแบบและแนวทางพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา" *วารสารแนะแนว* หน้า 9-5

อรพิน บัวอินทร์ (2540) "การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 44

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

19 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

เนื่องด้วย นางอาภรณ์ ยืนนาน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากครูแนะแนวและครูประจำชั้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าคงจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0 2503 2870
โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 44

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

19 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

เนื่องด้วย นางอาภรณ์ ยืนนาน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูประจำชั้น ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระโดยจัดส่งด้วยตนเอง ทั้งนี้จะมิให้เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าคงจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0 2503 2870
โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

.....

คำชี้แจง:

1. งานวิจัยนี้มีวัตุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามทรรศนะของครูแนะแนวและครูผู้สอน แบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. แบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
3. กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามทรรศนะของท่าน

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางอาภรณ์ ยืนนาน
นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่ง/หน้าที่ของท่านในปัจจุบัน
   - ( ) ครูผู้สอน
   - ( ) ครูแนะแนว
2. เพศ
   - ( ) ชาย
   - ( ) หญิง
3. อายุ
   - ( ) 21- 30 ปี
   - ( ) 31- 40 ปี
   - ( ) 41- 50 ปี
   - ( ) 51- 60 ปี
4. อายุราชการ
   - ( ) ต่ำกว่า 5 ปี
   - ( ) 5- 15 ปี
   - ( ) 16 ปีขึ้นไป
5. วุฒิทางการศึกษา
   - ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี
   - ( ) ปริญญาตรี
   - ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
6. ประสบการณ์ในการศึกษาและ/หรือการอบรมทางด้านงานแนะแนว
   - ( ) มี
   - ( ) ไม่มี

7.ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

   - ( ) น้อยกว่า 1 ปี
   - ( ) ตั้งแต่ 1- 3 ปี
   - ( ) มากกว่า 3 ปี

8. โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแนะแนว

( ) มาก

( ) ปานกลาง

( ) น้อย

9. โรงเรียนให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว

( ) มาก

( ) ปานกลาง

( ) น้อย

10. ครูประจำชั้น

( ) มัธยมศึกษาปีที่ 1

( ) มัธยมศึกษาปีที่ 2

( ) มัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

คำชี้แจง : โปรดอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวตามข้อความนั้นในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับของการปฏิบัติงาน ดังนี้

มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวมาก ให้ขีด / ลงในช่องมาก
มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวค่อนข้างมาก ให้ขีด / ลงในช่องค่อนข้างมาก
มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวค่อนข้างน้อย ให้ขีด / ลงในช่องค่อนข้างน้อย
มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนวน้อย ให้ขีด / ลงในช่องน้อย
ไม่มีบทบาทในการบริหารงานแนะแนว ให้ขีด / ลงในช่องไม่มีเลย

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย
1	บทบาทด้านการวางแผน ส่งเสริมให้ครูแนะแนวศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของนักเรียน					
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว					
3	มีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว					
4	จัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานแนะแนว					
5	ให้การปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนงานแนะแนว					
6	จัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย
7	บทบาทด้านการวางแผน(ต่อ) ปรับปรุงแผนการดำเนินงานแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
8	สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการแนะแนวของโรงเรียน					
9	ส่งเสริมให้มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว					
10	บทบาทด้านการจัดสรรทรัพยากร จัดสรรให้มีจำนวนครูแนะแนวในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับนักเรียน					
11	จัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน					
12	แต่งตั้งครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน					
13	จัดให้มีคณะกรรมการแนะแนวตามความเหมาะสม					
14	จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนวได้เหมาะสม					
15	จัดหาครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนวได้เพียงพอ(เช่น ตู้ โต๊ะ เครื่องวีดีทัศน์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น					
16	จัดสรรครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนวได้เหมาะสม					
17	จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนวได้เพียงพอ					
18	จัดสรรวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานแนะแนวได้เหมาะสม					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย
19	บทบาทด้านการให้แรงกระตุ้น ประชุมชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นของงานแนะแนว					
20	ส่งเสริมให้ครูแนะแนวได้ร่วมสนทนาทางวิชาการและปรึกษาหารือกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนว					
21	เปิดโอกาสให้ครูแนะแนวได้แสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการดำเนินงานแนะแนว					
22	ให้ความช่วยเหลือแก่ครูแนะแนวเมื่อมีปัญหาในการดำเนินงาน					
23	จัดหาครูแนะแนวโดยเน้นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน					
24	สนับสนุนและยกย่องผลการปฏิบัติงานของครูแนะแนว					
25	ส่งเสริมให้ครูแนะแนวได้รับความความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่					
26	จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ครูแนะแนวตามความเหมาะสม(เช่น พาหนะรับ-ส่ง โทรศัพท์ ความสะดวกและความปลอดภัยในการ					
27	สนับสนุนให้ครูแนะแนวจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม					
28	บทบาทด้านการประสานงาน ประชาสัมพันธ์งานแนะแนวให้แก่บุคคลากรในโรงเรียน					
29	ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนวกับบุคลากรของโรงเรียน					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย
30	สนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานแนะแนว					
31	เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูแนะแนวกับนักเรียน					
32	ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนวกับนักเรียน					
33	ประชาสัมพันธ์งานแนะแนวกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียน(เช่น อนามัย สาธารณสุข ประชาสงเคราะห์จังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด เป็นต้น					
34	อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ					
35	เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูแนะแนวกับผู้ปกครอง					
36	ส่งเสริมให้มีการติดต่อประสานงานระหว่างครูแนะแนวกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					
37	บทบาทด้านการประเมินผล กำหนดบุคลากรผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน					
38	กำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจน					
39	กำหนดรูปแบบ วิธีการและเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างชัดเจนน					
40	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนว	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย
	บทบาทด้านการประเมินผล(ต่อ)					
41	ประเมินผลด้านบุคลากรผู้ดำเนินงานแนะแนว					
42	ประเมินผลด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานแนะแนว					
43	ประเมินผลด้านอาคาร สถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินงานแนะแนว					
44	รับฟังความคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว(เช่น มีตู้รับฟังความคิดเห็น มีการประชุมปรึกษาหารือ เป็นต้น)					
45	แจ้งผลการดำเนินงานแนะแนวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ					

ขอบคุณมาก

ภาคผนวก ค

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของ สพท.สฎ. 1 (ข้อมูล 1 มี.ค./2550)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ครูแนะแนว (ประชากร)	ครูประจำชั้น (กลุ่มตัวอย่าง)	จำนวนนักเรียน ระดับ ม.ต้น
1	บ้านคลองนามิตรภาพที่ 201	กาญจนดิษฐ์	1	1	63
2	บ้านคลองสระ	กาญจนดิษฐ์	1	1	100
3	บ้านแม่โมกข์	กาญจนดิษฐ์	1	1	58
4	บ้านศิลางาม	กาญจนดิษฐ์	1	1	18
5	บ้านห้วยโศก	กาญจนดิษฐ์	1	1	55
6	วัดกงตาก	กาญจนดิษฐ์	1	1	119
7	วัดเขาพระนิ่ม	กาญจนดิษฐ์	1	1	106
8	วัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)	กาญจนดิษฐ์	1	1	347
9	วัดบ้านใน	กาญจนดิษฐ์	1	1	29
10	วัดแสงประดิษฐ์	กาญจนดิษฐ์	1	1	58
11	ชุมชนบ้านนางกำ	กาญจนดิษฐ์	1	1	40
12	บ้านโฉลกหลำ	เกาะพะงัน	1	1	39
13	บ้านเกาะพลวย	เกาะสมุย	1	1	24
14	บ้านหน้าค่าย	เกาะสมุย	1	1	71
15	บ้านอ่างทอง	เกาะสมุย	1	1	256
16	วัดภูเขาทอง	เกาะสมุย	1	1	105
17	บ้านคลองราม	ดอนสัก	1	1	55
18	วัดดีรีวง	ดอนสัก	1	1	87
19	นิคมสร้างตนเอง	เมือง	1	1	180
20	บ้านดอนเกลี้ยง	เมือง	1	1	69
21	บ้านทอนหญ้าปล้อง	เมือง	1	1	55
22	บ้านบางใหญ่	เมือง	1	1	159
23	บ้านโพหวาย	เมือง	1	1	408
24	วัดกลางใหม่	เมือง	1	1	216
25	วัดบางใบไม้	เมือง	1	1	148
26	วัดโพธิ์นิมิต	เมือง	1	1	202
27	วัดสมหวัง	เมือง	1	1	130
รวม			27	27	3197

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางอาภรณ์ ยืนนาน
วัน เดือน ปีเกิด	23 ธันวาคม 2491
สถานที่เกิด	อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศษ.ม (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ.2545
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู 2502) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ อันดับ คศ. 3 (อาจารย์ 3 ระดับ 8)